

Záródolgozat

**Diáknyelv a Povolny Ferenc Szakképző
Iskola 9. és 12. osztályában
(összehasonlító elemzés)**

**Készítette: Jasinkáné Kovács Mária
II. éves levelező hallgató**

Bevezetés

Magyarórákon gyakran beszélgettünk. Versekről, irodalmi művekről – s általuk az életről. Tanítványaim – a vita tüzeiben – olykor olyan szavakat használtak, amelyeknél önkéntelenül meg kellett állni – nem értettem ugyanis őket.

Mit jelent? – kérdeztem tőlük, s ők a tudás fölényével, mégis készségesen avatták be tanárnőjüket önnön világuk közös titkába.

Abba a titokba, ami él, terjed a saját tempójában megállíthatatlanul, amely olyan, mint maga az élet: összetett, szépnek s rútnak egymásba szövődő keveréke: a szleng.

De mi is voltaképpen a szleng?

A diáknyelv mely területeit jellemzi, s miért épp azokat?

A szókincs mely része nem hatol be, s vajon mi az oka ennek?

Mikor kezdődik a kialakulás folyamata, s miért?

Mit jelent a diáknyelvi szleng a diáknak?

Cél? Eszköz? Önkifejezés?

Ezekre a kérdésekre keresem a választ dolgozatomban egy 9. és egy 12. évfolyamos osztály 16-16 tanulója diáknyelvének összehasonlításával.

I. A szlengről – lényegét érintően

! hivatkozás

„fecseg a felszín, hallgat a mély”
(József Attila: a Dunánál)

József Attila dolgozatom mottójául választott verssora általános érvényű igazságot fogalmaz meg. Az élet legtöbb területén először a felszínt, a jelenséget látjuk, s amilyen gazdagon megmutatkozik, nyíltan kitárulkozik eme oldal, oly makacsul elrejtőzik, mélyen hallgat a másik oldal, a dolgok lényege.

Helytálló e megállapítás a nyelvre is. A jelenséget látjuk, halljuk – a nyelvi normában vagy épp a szlengben megnyilvánuló realitást –, de ha meg akarjuk érteni azt a csodát, ami létrehozta mindezt: az élő nyelvet, a dolgok mélyére kell hatolni. A szleng kutatásban is.

Szerencsére túl vagyunk már azon a magyar nyelvtudományt korábban jellemző állapoton, amelyet KIS TAMÁS így összegzett: „A szleng nyelvi deviencia, a szleng kutatás: nyelvészeti deviancia” (A szleng kutatás útjai és lehetőségei. Db., 1997. 237).

Megindult a módszeres kutatás, „... születtek olyan munkák, amelyek a szleng mélyszerkezetét próbálták meg leírni, megtalálni a szleng használatának valós okait és feltárni a társadalomban betöltött szerepét”.

(KIS TAMÁS: Szubjektív vázlatpontok a szleng kutatás miértjéről. Db., 1999. 294).

Teljes mértékben egyet lehet érteni azon nyelvészekkel, akik a szleng eme mélyszerkezetét kívánták feltárni az előidéző okokkal együtt – a jelenség mögötti lényegét kutatva.

Talán így módon érthető meg, hogy mi is a szleng.

Sokan próbálkoztak a meghatározással. Nem egyszerű feladat, hiszen végtelenül összetett a fogalom. KÖVECSÉS ZOLTÁN e sokrétűsége irányítja a figyelmet, amikor a következőket mondja: „Vannak, akik a szlenget olyan nyelvnek tekintik, melyet főleg az alvilág használ (a szleng mint tolvajnyelv), vannak, akik szerint a szleng a barátok közti nagyon fesz-telen, bizalmas nyelvhasználat: vannak, akik a szlenget az ifjúsági nyelvvel azonosítják, vannak, akik a szlengben a „nép költészetét” látják; és vannak akik számára a szleng szavak kreatív beszélők rövidéletű, változékony produktumai. Továbbá a szleng definíciók egy része szociologizál, vagyis bizonyos többé-kevésbé zárt csoportok nyelvvel azonosítja a szlenget, más része pedig pszichologizál, vagyis a szlenget olyan nyelvnek tartja, amelyet az egyén a csoportba való tartozás kifejezése céljából használ.” (KÖVECSÉS: Az amerikai szleng 1996. Db., 7.)

Magam részéről KIS TAMÁSSal értek egyet. A szleng „... egyfajta nyelvi univerzálé, amely minden beszélt nyelvnek minden korszakában jelen van” (ib. 298)

Egyetemes, általános jelenség tehát a szleng – a beszélt nyelv nyelvváltozata. Egyfajta önkifejezés. Az egyén önkifejezése. De soha nem az elszigetelt egyéné, kizárólag a csoporttag egyéné. Miért? Mert a társadalom soha nem homogén, egységes. Érdekek és egyéb szempontok szerint elkülönülő csoportokra tagozódik. E csoportok – miután elkezdnek érdekérvényesítő közösségként működni – összetartozásuk jeleit is ki kell hogy fejezzék. Összetartozás és kirekesztés együtt funkcionál; az előbbi a csoporttagokra, az utóbbi a kívülállókra vonatkoztatva.

M. i. l.

A csoporttag egyén tehát a csoportban, a közösségben létrehozza saját kódját, összekapcsoló és kirekesztő nyelvváltozatát.

S pusztán csak kommunikációról van szó eközben? Nem. Hangsúlyos szerepet kap két kommunikációs funkció, a kapcsolatteremtő, kapcsolatra utaló (fatikus) és az érzelmek kifejezésére szolgáló (emotív).

Ősi, elemi ösztönök: a megmaradás (a csoportban) és a fennmaradás (a küzdelmekben) pozitív és negatív érzelmekkel sokszorosán átszótt hálózatának nyelvi kivetítődései a szleng szókincs elemei.

Ezért van jelen a szleng minden korszakban, s ezért van mindig máshogy jelen egy-egy korszakban.

Általános tapasztalati ugyanis, hogy az új nemzedékek bizonyos vonatkozásban szembefordulnak az előzőekkel.

Szinte közhelyként hangzik – bár igaz – az erre magyarázatként fölhozott fejlődés-igény, változás-kényszer, lázadás.

De nem pusztán erről van szó, nem öncélú lázadásról. Megélt tapasztalatokról – sokkal inkább. Ami jó és rossz együtt. S ugye, az is természetes, hogy a rosszat ki akarjuk iktatni – lázadunk, szembefordulunk tehát. S közben megteremtjük e szembefordulás nyelvi kifejezőeszközeit is, a szlenget.

E fatikus és emotív funkció hangsúlyos szerepére hívja föl a figyelmet KIS TAMÁS.

„A fatikus vagy a szleng szempontjából rendkívül fontos emotív funkció, valamint a JAKOBSON által az ez utóbbihoz kapcsolt (és a szlengre oly jellemző) expresszivitás jól ismert fogalmak a nyelvészetben, ezek azonban szinte mindig másodlagosan, egyféle kiegészítő, az elsődleges funkciókra ráakódó jegyként szerepelnek a leírásokban, pedig nagyon is valószínű, hogy a nyelv életében (azaz a nyelvet használó egyén és közösség életében) gyakran fontosabbak, mint például az elsődlegesnek tekintett, szűkebb értelemben vett kommunikáció, az információk átadása.” (ih. KIS 296).

Mindez a közszlengre és csoportszlengre – benne a diák szlengre – egyaránt igaz.

II. A Povolny Ferenc Szakképző Iskola 9. és 12. évfolyamos osztálya diáknyelvének összehasonlítása

„A szleng inkább a fiatalok, mint az idősek nyelvhasználatára jellemző. Ez megint nem jelenti azt, hogy az idősek egyáltalán nem használnak szlenget. Használnak, és találunk olyan szlengszavakat, melyek elsősorban az idős korosztály sajátjai. Ugyanakkor azonban a fiatal korosztály az, amelyik leginkább, mint sajátját használja a szlenget, saját életstílusának, élet-szemléletének kifejezőjeként. Ez lehet az oka annak, hogy egyes kutatók a szlenget az ún. Ifjúsági nyelvvel azonosítják, melynek egyik változata a diáknyelv, az a nyelv, amely az iskolai élettel kapcsolatos.” (im. KÖVECSES. 8)

Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy van-e különbség a 9. és 12. évfolyamos tanulók diáknyelve, diáknyelvi szókincse között, valamint megpróbálok választ adni a bevezetőben feltett kérdésekre.

Mindkét osztályból véletlenszerűen – tehát az osztály alapösszetételét tükröző módon – választottam ki 16 tanulót.

Szókincsüket – a szlenget illetően – az alábbi formában mértem föl:

Diáknyelv a 9/12. osztályban

1. Amit a tanárnő nem ért
2. Én értem?

A szó:	Jelentése:	Használok-e? Igen Nem	Rokon értelmű párjai
király			
dögös			
zsír			
gyík			
ezerrel			

3. Osztályközösség, összetartozás, csapatszellem

- Mi az összetartó erő az osztályban?
- A barátok összetartozásának van-e diáknyelvi kifejezője?
Ha igen, írd le!

4. A 9/12. osztály szleng szótárához

4.1. A „legklasszabb” szórakozás

Írd le, hogy mi számodra a legkedvesebb időtöltés! (Pl.: disco, koncert, kártyaparti, meccs vagy bármi más)

4.2. Írd le az alábbi szavak, fogalmak, kifejezések minél több diáknyelvi megfelelőjét!

4.2.1. Az emberről s a világról általában

nő; jó nő; barátnő; férfi; édesanya; édesapa; testvér; nagyszülők; vágyak; élet-

ideál, életmodell; megélhetési módok; testrészek; részegség, ittas állapot; kábítószerrel kapcsolatos kifejezések; étkezés, étkezési formák; tisztálkodás, testi higiénia; munka, munkavégzés; pénz, siker; járművek: kerékpár, motor autó, száguldás; kisorolt testű, alacsony intelligenciájú férfi; évszakok; időjárás

4.2.2. Az iskolai életről

osztálytárs; tanár; osztályfőnök; igazgató; igazgatóhelyettes; tanulás; dolgozat; taneszközök; osztályterem, berendezési tárgyak; osztályzatok; iskola; órák; nevelés; büntetés; kollégium; mobiltelefon, mobilozás; számítógép

4.2.3. A lelki élet kifejezései

szeretet; szerelem; tisztelet; példa, példakép; szégyenkezés; lelkifurdalás; öröm; bánat; fájdalom; csüggedés; hit; remény

Kiegészítések a feltett kérdésekhez; a válaszok; következtetések

1. Amit a tanárnő nem ért

A bevezetésben utaltam rá, hogy a 12.-es osztályban az egymás kölcsönös tiszteletén alapuló, ideálisnak mondható tanár – diák kapcsolat őszinte, nyílt beszélgetéseket eredményezett, amelyek során gyakran kerültem olyan helyzetbe, hogy nem értettem meg az adott kifejezést.

E helyzetre utalva kérdeztem konkrétan rá arra szókincsükből, amit megítélésük szerint nem értek. Íme, a válaszok:

9. osztály	12. osztály
<i>karaly</i> 'király'	<i>sirály</i> 'jó',
<i>pernye</i> 'cigaretta'	<i>gyökér</i> 'nyomorék kölyök'
<i>börtön</i> 'iskola'	<i>ducca</i> 'durva'
<i>vagány</i> 'suhanc'	<i>sáml</i> 'semmi'
<i>birka</i> 'buta'	<i>nyálgép</i> 'hízogó'
<i>flash, süti, atom</i> 'jó'	<i>búra</i> 'fej'
<i>csokis</i> 'zseni'	<i>elviszi bálba</i> 'partiba vág'
<i>kemény</i> 'durva'	<i>megszúrja</i> 'közösül'
<i>csira</i> 'ellenszenves ember'	<i>vágod</i> 'érted'
<i>gáz</i> 'baj'	<i>lökjed</i> 'mondd'
<i>sajt</i> 'rossz'	<i>bameg</i> 'b...meg'
<i>zúzzuk</i> 'csináljuk'	<i>vakker</i> 'szöveg'
<i>küldjed</i> 'add'	<i>sovány minden</i> 'nem adok semmit'
<i>bogyó</i> 'labda'	<i>sáml</i> 'semmi'
<i>veréb</i> 'hülye'	<i>zsé</i> 'pénn'
<i>teló</i> 'telefon'	<i>jó bőr</i> 'jól néz ki'
<i>bót</i> 'üzletelés'	<i>stírol</i> 'néz'
<i>stex zseton</i> 'jó fej'	<i>sirály, flash, durva</i> 'jó'
<i>varnyú</i> 'senkiházi beképzelt majom'	<i>grippás, gedvás, dzsesszes</i> 'piszkos'
<i>keró</i> 'kerékpár'	<i>elég tré</i> 'elég rossz'
<i>cimbi</i> 'barát'	<i>parasztelosztó</i> 'autóbuszállomás'

<i>sajt</i> 'nem tudom'	<i>szefős</i> 'fogyatékos'
<i>irka</i> 'szaktanári figyelmeztetés'	<i>kulagép</i> 'szexmániás'
	<i>lé</i> 'pénz'
	<i>washington-club</i> 'illemhely'
	<i>kétbetűs kitérő</i> 'wc'
	<i>kontrázd le magad</i> 'állj le'
	<i>deszkás</i> 'laza, bő ruházatú ember'
	<i>húzd el a beled</i> 'menj el'
	<i>kiscsávó</i> 'gyerek'
	<i>kérő</i> 'ház'

(A szleng szavak, kifejezések jelentését a tanulói meghatározások alapján adtam meg).

A 9. osztályosoktól 24, a 12.-eseiktől 37 választ kaptam. Ha az előbbit veszem 100%-nak, az utóbbi több mint 150%. E %-os eltérés oka: 12. évfolyamon már érett, kialakult közösség van, létrejöttek azok a nyelvi formák, amelyekkel egymáshoz való viszonyulásukat kifejezik a tanulók.

Ilyen fogalmak: *gyökér, ducca, sámli, nyálgép, vágod?, lökjed, sovány minden, kontrázd le magad, húzd el a beled.* (10 kifejezés)

A 9. évfolyamon csak 4 ilyen fogalmat találtam: *zúzzuk, küldjed, cimbi, sajt*; a csoport-szerveződéskor a legelején tart, alig hogy elkezdődött.

Ebből az összevetésből levonható azonban még egy következtetés. Ez egyben válasz arra a – bevezetőben feltett – kérdésre, hogy mikor kezdődik a szleng-szókinckialakulásának folyamata, s miért.

A kilencedikesek az új közösségre vonatkozó 4 szó mellett 20-at korábbi iskolai éveikből hoztak magukkal. A csoportképződés a felső tagozatokhoz köthető, nagyjából ekkor kezdenek el szleng szavakat használni is.

2. Én értem?

12. osztály

A szó:	Jelentése:	Használod-e?	Rokon értelmű szleng-párja:
		Igen nem	
király	jó; zseniális; menő; szuper; nagyon jó	15 1	<i>durva, frankó, szupi, flash, zsír, penge, sirály, ducca, tudkevaj, gilette, májer, állat, baró, klassz, kafa</i>
dögös	jó nő; jó; jól néz ki; jó csaj; női ruhadarab jelzője; vonzó	12 4	<i>pláza-cica, pöpec, szexi, jó bőr, izzasztó, király a csibe</i>
zsír	Jó; nagyon jó; vagány	14 2	<i>szuper, frankó, király, sirály, tök falsh, ász, állat, májer</i>
gyík	sötét; idéetlen; béna; szerencsétlen balfácán; nyomorult; férfi nemi szerv	11 5	<i>atomot neki, gyökér, hulladék, pancser, nyomorék, tuskó, paraszt, csicska, marharépa, fireg, gyíknyal, gyíkhús, szefós, brokesz, inda, dákó, káró, kolbász, rudi, banán, cerka, pisztoly, lompos</i>
ezerrel	siessünk; gyorsan; jó, benn vagyok; ellentmondás; ráhajt valamire; beleegyezés; hamar	11 5	<i>alaptól, kitszázzal, húzd el a beled, tépjél, szedd a lábad, húzzunk, repesszünk, százzal</i>

9. osztály

A szó:	Jelentése:	Használod-e?		Rokon értelmű szleng-párja:
		Igen	Nem	
király	nagyon jó; valaki nagyobb a többiekénél	15	1	<i>megadurva, atom, döggő, süti, sirály, klassz, pöpec, ász, flöss, zsír</i>
döggös	szép; jó; jól néz ki; vagány; jó alakú; csinos	12	4	<i>szexis, nagyon tutkó, halál jó, bombázó, jó hús, jó bőr, klassz, szuper</i>
zsír	klassz; jó; új; hájas; kövér; tők jó	12	4	<i>frankó, laró, vagány, baromi, rajkó, vadi új, király.</i>
gyík	béna; csicska; veréb; ügyetlen; szemét; besugó; rohadék; nem megfelelő; nem kedvelt személy; gyökér; szerencsétlen; nyalis; csira; bénaság; pancser; lenézett ember	10	6	<i>gyökér, suttyó, sarc, suta, köcsög</i>
ezerrel	gyorsan; valami jó; igen, mint állat; még jó; persze	11	5	<i>tünés, húzzál el, még jó, topp, pörög</i>

„A szleng inkább a műveletlen, mint művelt beszélő jellemző nyelvi sajátossága. Bár nincsenek idevonatkozó szociológiai adataink, úgy tűnik, hogy a szlengszavak használatának gyakorisága a műveltség alacsonyabb fokával, kevesebb iskolázottsággal jár együtt. Ez nem azért lehet így, mert a műveltebb ember jobban, szebben beszél, hanem azért, mert a művelt, iskolázott ember inkább tudatában van és aláveti magát azoknak a nyelvi előírásoknak, melyek a szleng használatát korlátozzák vagy egyenesen tiltják az egyes társadalmakban. Itt sem azt állítom, hogy a művelt beszélők nem használnak szlenget, hanem azt, hogy a szleng használatának gyakorisága feltehetőleg nő a műveletlen, iskolázatlan beszélők körében, míg csökken a művelt, iskolázott beszélők között.” (im. KÖVECSES. 8–9)

Követve KÖVECSES fenti gondolatmenetét, olyan szavakat gyűjtöttem, amelyek – szerintem – ma a legszélesebb körben elterjedt, legdivatosabb szleng-fogalmak. Nem jobbak, nem rosszabbak ezek más szleng-elemeknél. A problémát abban látom, ha e kifejezések az adott területen kizárólagossá válnak, s minden rokon értelmű párt kiszorítanak – ahogyan utalt erre a fent idézett sorokban KÖVECSES.

Felvetődő kérdés: van-e különbség a 9.-esek és 12.-esek fogalom-értésben.

Az intenzív szóhasználat a diáknyelvnek is jellemzője lett?

Számomra meglepő eredményeket hozott az ez irányú érdeklődés. Következtetésem az alábbiakban összegezhetők:

a) Az elterjedtséget bizonyítja

- a „használsz-e?” kérdésre a 9. osztályban 12-en, a 12. osztályban 13-an igennel feleltek.

(Kivétel 9. évfolyamon a gyík szó: ezt csak 10-en használják; összefüggésben lehet ez a kezdődő csoportképződéssel s azzal, hogy e szó a „legfiatalabb” a 4 említett közül.)

- a nagy nyelvi gazdagságra, leleményre, kreativitásra utaló rokon értelmű párok igen magas száma.

király:	15	-	11
dögös:	6	-	8
zsír:	8	-	7
gyík:	<u>24</u>	-	<u>5</u>
összesen	53		31
	↓		↓
	12.o.		9.o

- b) A 4 szó jelentését valamennyien ismerik.
A 9.-esektől 27(!), a 12.-esektől 21 válasz érkezett. Ezek közül 1 tanuló jelölt meg helytelen értelmezést (zsír 'hájás, kövér')
9. osztályban a gyík szó jelentéséül 16 kifejezést alkotni – mindenképpen figyelemre méltó produkció.
- c) Szándékosan választottam külön az 5. szót; ezerrel.
Néhány hónapja ugyanis annak, hogy figyeltem e kifejezés gyakori használatára környezetemben. A „felfutás” a diáknyelvben is megkezdődött. 8 ill. 5 jelentés meghatározás, s bizonytalan rokon értelmű párok az igazolói.
- d) Fogalomértésben nincs különbség a 2 vizsgált csoport között. Nagyjából azonos számú jelentés meghatározás érkezett mindkét helyről.
- e) Összegezve: a szleng közkedvelt elemei a diáknyelvben is elevenen élnek. Különösen elgondolkodtató ez akkor, ha összevetjük pl. a lelki élet területén meglévő szlengszavakkal, de ez későbbi elemzés tárgya lesz.

3. Osztályközösség, összetartozás, csapatszellem

12. o.		9. o.	
a szó:	Feltételezett jelentése	A szó:	Feltételezett jelentése:
<i>nyálgép gyökérgyerekek</i>	hízlegő, értéktelen ember	<i>spán, cimbi, hari, koma, haver,</i>	barát
<i>nyal,</i>	hízeleg,	<i>banda</i>	összetartó csoport
<i>csípem</i>	szeretem	<i>zsírfej</i>	jó fej
<i>csicska, frankó</i>	jó	<i>tök tuti</i>	egész biztos
<i>búra</i>	fej		
<i>jó fej</i>	jó barát		
<i>dumcsizás</i>	beszélgetés		
<i>fincolják</i>	zaklatják		
<i>túró</i>	semmi		
<i>király</i>	jó		
<i>herekongató seggfej</i>	semmibe nem nézett ember		
<i>tüdőropi</i>	cigaretta		
<i>májjer srác</i>	kemény gyerek		
<i>szefős vadbarom</i>	szellemi fogyatékos, ész nélkül cselekvő ember		
<i>haver, span</i>	barát		
<i>puncipöcök</i>	ellenszenves, esztelen ember		
<i>tesó, cimbi</i>	barát		
<i>csocsó, csocsesz, csá, csumi</i>	köszönés		
<i>buli</i>	szórakozás		
<i>léhűtés</i>	semmittevés		

Ez az a kérdéskör, ahol alkalmuk volt a tanulóknak – a szavakon túl – néhány mondatos választ adni. Ezekből gyűjtöttem ki a szlengszavakat – nyilván feltételezett jelentéssel.

Az itteni tapasztalatok megerősítik mindazt, amit az 1. részben megállapítottam.

A 12. osztályban kialakult, jól működő osztályközösség él.

Az ezt közvetítő mondatok 26 szlengszavából mindössze 6 olyan, amely nem a csoporton belüli erő- ill. szimpátia-viszonyokat érzékelteti. Alapállásuk: ellenség – barát; ill. alá – fölérendeltség.

Ezzel szemben a kilencedikeseknél még épp csak hogy körvonalazódnak a ki – kivel viszonyok; a ‘barát’ 4, a ‘jó fej’ 1, az ‘összetartó csoport’ 1 megnevezését kaptam és az e szempontból értékelhetetlen ‘egész biztos’ szleng nyelvi megfelelőjét.

Ellenség, alárendelt szerep még nincs.

Íme, egy példa KIS TAMÁS – mindig a lényeg feltárására törekvő – itt SZILÁGYI MÁRTONra hivatkozó hangsúlyos megállapításának igazolására.

„A szleng esetében a nyelvi anyag (...) csupán járulékos kutatási téma”. (vö. KIS: Szempontok és adalékok a magyar szleng kutatásához. In. A szlengkutatás útjai és lehetőségei. Debrecen 1997. 240)

4. A 9. és 12. osztály szleng szótárához

4.1. Szórakozásom

12. o.		9. o.	
A szó:	Feltételezett jelentése	A szó:	Feltételezett jelentése:
<i>csajozás</i>	szórakozás lányokkal	<i>bogyót zúzni a lepkébe</i>	futballozni, kapura rúgni a labdát
<i>gépezés</i>	játszás játékautomatán	<i>pecázás</i>	horgászás
<i>dizsízés</i>	szórakozás a discoban	<i>csajozás</i>	szórakozás lányokkal
<i>síkra</i>	teljesen	<i>csehó</i>	kocsma
<i>be van állva</i>	be van rúgva	<i>dumálás</i>	beszélés
<i>skuliz</i>	néz	<i>becsiccsantás</i>	ittas állapotba kerülés
<i>elgördülünk</i>	elmegyünk	<i>nyomulás a neten</i>	internetezés
<i>dekkolunk</i>	nézelődünk	<i>tekerés</i>	„menni jobbra-balra”
<i>csörgünk</i>	táncolunk	<i>sulipálya</i>	iskolai sportudvar
<i>stíroljuk</i>	nézzük	<i>korizás</i>	korcsolyázás
<i>sasol</i>	néz	<i>gépezés</i>	játszás játékautomatán
<i>sneci</i>	„apró bot horgászaskor”		
<i>pergetés</i>	„horgászat műcsalival”		
<i>bajli</i>	„ponty horgászásához proteingolyó”		
<i>bicska</i>	„méreten aluli kis csuka”		
<i>ralizás</i>	autós ügyességi verseny		
<i>kondizás</i>	testedzés		
<i>kád zsír</i>	nagyon jó		
<i>ütközni</i>	találkozni		

(„ ”: megadott jelentés)

Ismét visszakövetkeztethetünk a szleng-szavak segítségével a jelenség mögötti lényegre. Ez az első terület, ahol alapvető különbség nem fedezhető fel a 2. osztály között.

A 14 és 18 éveseknek is elemi igénye a szórakozás; ezzel magyarázható, hogy nagyjából azonos számú (9-10) kikapcsolódási formát neveznek meg.

A legszemléletesebb, egyúttal ragyogó példa a metaforikus ábrázolásmódra, szerkesztésre: *bogyót zúzni a lepkébe*.

Egy apróka különbség mégis akad. A 18 évesek listáján a ‘néz’ ige 4 szlengszóban is testet ölt. Talán azért, mert náluk erősebb az igény a másik nemmel történő kapcsolatteremtésre, s ennek első lépését – az erőteljes tájékozódást, nézelődést – hangsúlyozottabban megfogalmazzák.

4.2. Szleng szótár

4.2.1. Az emberről és világról általában

Itt kezdődik a tulajdonképpeni kérdőív.

A szakirodalomban többféle vélemény fedezhető fel a kutatási terület szélességét illetően. A nyelvészek egy köre – pl. MIZSER LAJOS – azon az állásponton van, hogy a diáknyelv az iskolai élethez kötődik, így csak e területet kell vizsgálni.

Véleményem szerint a diák az iskolában is a teljes életet élő ember, csak épp ott a tanulással foglalkozik. Az osztályközösség kialakításában is a személyiség egésze –

nemcsak a tanulást végző – vesz részt, teljes érzelmvilágával, akarati tulajdonságai-
val, egyéniségével.

Önkifejezése akkor is megvalósul a jellegzetes szlengszavak létrehozása által, ha nem
vizsgáljuk azt – csak épp a nyelvészet lesz szegényebb. Ez is egy nyelvi realitás.

Semmi nem indokolja tehát, hogy ne nézzünk szembe ezzel a valósággal.

Azon nyelvészeket követem, akik a diákok teljes életét, cselekvési területeit vizsgál-
ják.

A kérdőív – ennek megfelelően – 3 témakört foglal magába.

Az elsőben – az iskola és a lélek kivételével (mert ez a másik két témakör) – igyek-
szem szinte minden fontos dologra rákérdezni.

Íme:

Az emberről s a világról általában

A szó	Szleng-megfelelője a 12. osztály- ban	Szleng-megfelelője a 9. osz- tályban
nő	<i>csaj, bula, bőr, muff, buksza, bige, csajszi, ádámborda, mellizomzat, nőci, anyu, csinibaba, spiné, macca, dáma, zsebeskengure, banya, bányarém, csibe, combos</i>	<i>csaj, bige, bula, csirke, pipi, tyúk, liba, muff, csajszi, nőci, nőcske, anyu, baby</i>
jó nő	<i>klassz csajszi, pipi, jó bőr, csinoska, anyuka, baby, bombázó, jó buksza, ecci meg apuci, zsírbi-ge, plázacica, party-baba, gyilkos, jó muff, baba,</i>	<i>klassz csajszi, pipi, jó bőr, ki-rály, muff, atom csaj, frankó csaj, dögös csaj, cicababa</i>
barátnő	<i>asszonyállat, asszony, hálótárs, oldalborda, csajom, baby, cica, felem, szivi, dióskuglóf, mazsolám, habos puszedlim, szívem kuglófjának egyetlen mazsolája, nőm, pénzvívó, anyu</i>	<i>csajom, kis cicám, kis csaj, cicuskám, lengéscsillapító, ci-ca, baby, asszony</i>
férfi	<i>vaddisznó, csávó, gámó, manus, muki, faszi, buzogány, kani, főszer, szivar, gádzsó, amígó, tag, strici, díszfasz, denevér, fickó, emberállat, pasi, ombre, hapsi, vénszivar, csávesz</i>	<i>fickó, csávó, szivar, faszi, srác, pasas, pasi, izomagy, ürge, manus, ember, buje, pali, csávó</i>
édesanya	<i>mutter, anci, ős, mamus, anyuci, mamics</i>	<i>mutter, ősök, anci, anyuci</i>
édesapa	<i>fater, vezérkan, ős, öreg, papus, papics</i>	<i>fater, apci, apika, apuci</i>
testvér	<i>bratyó, vérem, bratyesz, hugi, tesó, hugica, bátyó, öcstöcs, öcsi-ke, öcsi-pöcsi, dugó, gyagyás</i>	<i>hugi, öcsi, tesó, kis gyökér, kis tőki, hugi, vérem, bratyó</i>
nagyszülők	<i>nagyfater, nagymutter, zombik, mamus, papus, mamszi, mami, szupernagyi</i>	<i>bigmother, bigfater, nagyfater, nagymutter, nagyfi</i>
vágyak	<i>kaja, 'élelem'</i>	<i>rámozdulás 'érdeklődés'</i>
	<i>pia, 'ital'</i>	<i>flamós 'éhes'</i>
	<i>fúrás kufircolás, kupakolás, ka-</i>	<i>kaja 'élelem'</i>

	<i>matyolás, 'közösülés'</i> <i>smaci, 'csókolózás'</i>	<i>frankó teló 'jó telefon'</i> <i>pia 'ital'</i> <i>lökharító-próba,</i> <i>ütköző-tesztelés 'közösülés'</i>
életideál, életmodell, megélhetési módok	<i>dekkolni, 'álldogálni'</i> <i>kéró 'lakás'</i>	
testrészek	<i>nózi 'orr'</i> <i>dákó, bráner, bú, fokhagyma,</i> <i>piton, gyík, brokesz, rudi, banán,</i> <i>lompos, uborka, inda, kóró, nyeles tojás, tiki-taki, egyszemű kobra, kékeres méteres, kábel, brifkó, varázsvessző, hímtengely, kéjbuzogány, bőrszivar, ütő, középső láb, főnök, kolbász, gyilkos szerszám, répa, bőrös virsli, zsebkefli, küklpsz, kígyóuborka, koktélvirsli, 'férfi nemi szerv'</i>	<i>pofa, 'száj'</i> <i>dákó, varázsvessző, pokoli, torony, kagylóvadász, anakonda, bránermeister, péró, bráner, hadnagy, füttyi, 'férfi nemi szerv'</i>
	<i>punci, muff, buksza, nuni, málnás, kagyló 'női nemi szerv'</i>	<i>puniella, mufflon, renault-jel, 'női nemi szerv'</i>
	<i>csöcs cickó, lökhárító, galuska 'mell'</i>	<i>lökharító, duda, cickó, csöcs, cici, labda 'mell'</i>
	<i>zsiráf, 'hosszú nyakú ember'</i>	<i>lapát 'fül'</i>
	<i>majom 'szétálló fülű ember'</i>	<i>kalapács 'köröm'</i>
	<i>futómű, pata 'láb'</i>	<i>orrmány 'orr'</i>
	<i>búra 'fej'</i>	<i>pofa 'arc'</i>
		<i>lökharító tesztelő 'kéz'</i>
részegség, ittas állapot	<i>be van nyomva, rókázási előhívó, piálás, matt részeg, beállítás, készen van, csonton van, síkon van, tintás, piás, be van ájulva, beaszott, van benne egy kör, benyomta az agyát</i>	<i>be van baszva, bepiált, begőzölt, benyomott, beállt, berügött, készen van, mint a házi feladat, sejtirtás</i>
kábítószerrel kapcsolatos kifejezések	<i>bogyózott, szívott, füvezett, felni-zett, repült, lazult, pörgött, készre vágta magát, 'kábitószerelt'</i> <i>drogos, sittes, be van löve, be van tépve, gyógyós, 'kábitószeres'</i> <i>spangli 'füves cigi'</i> <i>be van szakdva 'füvezés'</i> <i>hercsi, hernyó 'heroin'</i> <i>tripp, lecsó 'LSD'</i> <i>kokó, koks, kó 'kokain'</i> <i>haska 'hasis'</i> <i>gyölyszli, röpcsi 'tablettá'</i>	<i>beszívott, be van állva, belötte magát, bogyózott, betépett 'kábitószerelt'</i> <i>anyag, por 'kábitószer'</i> <i>drogos, füves, szopós, narkós, 'kábitószeres'</i>
étkezés, étkezési formák	<i>zabál, tömi a búráját, enni lök a bélnek, tömi a majmot, flamózik, burkol, kajál, tömi a fejét, 'eszik'</i>	<i>flamózik, zabál, kajál, tömi a pofáját, abrakol, tápol, tömi a fejét 'eszik'</i>
tisztálkodás, testi	<i>dobok egy zuhit, megyek csap-</i>	<i>fürcsizés, pancsikolás, 'fürdés'</i>

higiénia	<i>kodni, sterilbe vágom magam</i> 'zuhanyzás' <i>dobok egy fűrit, 'fürdés'</i> <i>hónaljkytya 'dezodor'</i>	<i>protkó mosás 'fogmosás'</i>
pénz, siker	<i>lówé, kess, siska, lé, della, zseton,</i> <i>zsé, rongy, stex, lepedő, rugó,</i> <i>suska, dolcsi, mani, píz, 'pénz'</i>	<i>lówé, mani, zsé, szeton, stex,</i> 'pénz'
közlekedés: bicikli, motor, autó, száguldás	<i>keró, bringa, bicikpár, bicaj, 'ke-</i> <i>rékpár'</i> <i>moci 'motor'</i> <i>gép, verda, járgány, csotrogány,</i> 'autó' <i>zsigna 'zsiguli'</i> <i>mernyó 'mercedes'</i> <i>tépünk, szakítunk, hasítunk 'szá-</i> <i>guldunk'</i>	<i>bicaj, keró, járgány, canga,</i> 'kerékpár' <i>verda, 'kocsi'</i>
kisportolt testű, alacsony intelli- genciájú férfi	<i>izomagyú IQ-betyár, izomember,</i> <i>buzogány, tuskó, gyík, gyökér,</i> <i>köcsög, felfújtatott paraszt,</i> <i>macsó, bunkó, tahó, sügér, szét-</i> <i>gyúrt állat</i>	<i>izomagy, nagymenő, badis,</i> <i>pancser, kotonarcú, gyökér,</i> <i>gyíkgagyú proteinzabáló, hústo-</i> <i>rony, húshegy, smasszer, IQ-</i> <i>betyár, IQ-zéró, IQ-nuku</i>
évszakok		
időjárás		<i>melcsi, 'meleg'</i> <i>takony idő 'rossz idő'</i>

A kilencedikesek és tizenkettedikesek szókincse – mennyiségében – itt is eltér egymástól a már többször említett okok következményeként.

De van még egy másik befolyásoló elem a tények efféle alakulásában.

KÖVECSES ZOLTÁN Az amerikai szleng c. munkájában írja: „A tipikus szleng beszélő inkább városi – sőt nagyvárosi –, mint falusi.” (vö. KÖVECSES ZOLTÁN 1997.

Az amerikai szleng. In. A szleng kutatás útjai és lehetőségei 1997. Db. 9)

Tanítványaink fele faluról érkezett, ahol a feltételek nem voltak adottak.

A táblázatot végignézve – egy egész világ tárul föl. Teljes emberi világ. Mert bár önnön lelkükről nem beszélnek, szólnak helyettük és róluk az őket érintő cselekvési területek, hozzájuk kötődő embertársak diáknyelvi elnevezései.

21/14 megnevezés a 'nő'-ről, 15/8 a 'jó nő'-ről, 17/11 a 'barátnő'-ről.

A szavak esztétikai hatásában fokozati különbség érezhető.

A 'nő' – a mindössze férfiúi figyelmet (vagy fiúi érdeklődést) felkeltő 'nő' még lehet bármilyen; szólhatnak róla akár durva (*banya, bányaréim, spiné,* stb.), akár kedveskedő, becéző (*nőci, csinibaba*) stílusban is.

A 'jó nő' már kevesebb negatív minősítést bír el; a legdurvábbat (*buksza*) is enyhíti az eléje tett 'jó' jelző.

A 'barátnő', az ifjú élet megszépítője, varázslója felmagasztaltatik; archaikus *aszszonyállat, oldalborda,* kedveskedő *baby, cica,* tréfásan hízelgő *pénzvívő,* kifinomult, választékos *'felem'* lesz belőle.

A tizenévesek lelki gazdagságának példái ezek. S mindez a szleng útján tárul föl előttünk.

Nem szándékozom „megszépíteni” a szlenget.

De azt az álláspontot sem tudom elfogadni, hogy „bűnbakká” tesszük. Célszerűbb

követni – ismét – József Attila tanácsát: „az igazat mondd, ne csak a valódit” (Thomas Mann üdvözlése). Ehhez semmivel nem kell több, mint a valóság meztelen föltárása. Miért épp a nyelv lenne az egyetlen terület, ahol az elhallgatásoknak kellene érvényesülnie?

A szleng „helyes értelmezése csak akkor lehetséges, ha mindig szem előtt tarjuk nyelven kívüli vonatkozásait is” – olvashatjuk KIS TAMÁS munkájában (im. Kis. 296)

Ha tehát zavaró a valóság kivetülése, a szleng, nem feltétlen az utóbbit kellene kárhozatni.

Talán az előbbi, az okot, a kiváltó, adott valóságot kellene megváltoztatni – hogy „szebb” legyen a kivetülés, a szleng.

Visszatérve a szleng szótárra – a ‘férfi’ megfelelői azt bizonyítják, hogy diákjaink önmagukkal szemben nem finomkodnak. Több a durva stílusminősítésű szó.

A szülők jelöléseiben – 1 kivétellel – a tisztelet hangja szól.

Szembeötlő a különbség a testrészek, a férfi nemi szerv kifejezéseiben a két osztály között.

A 18 évesek 34 (!), a kisebbek 10 szót találtak rá.

A részegség, kábítószerelés szleng szavai tartalmaznak valami elítélő, lenéző elemet – némileg hasonlóan ahhoz, amit az amerikai szlengről olvashatunk: „a részegséget, (...) valamiféle pusztításnak tekintik.” (vö. KÖVECSES. 24)

Az évszakoknak nincs a szlengben megfelelője. Talán azért, mert objektív tényező; érzelmeinkkel nem befolyásolható. Nem működhet tehát a nyelv emotív funkciója s a kommunikációhoz, fatikus funkcióhoz sem köthető. Ezért nem hatol be a szókincs efféle részeibe a szleng.

Az étkezési formákról az egyik osztályban 8, a másikban 7 megnevezés született – jelezvén, hogy kortól független alapszükséglet kielégítéséről van szó. Mindkét csoportban található a válaszok között metonimikus szerkezet (*enni lök a bélnek, tömi a fejét*). Stílushatásuk durva; mindkét osztály megoldásai között felfedezhető olyan forma, amely az állati vegetálással érintkezik (*tömi a majmot, abrakol, tápol*)

A tisztálkodás – úgy tűnik, nem tartozik a szleng szempontjából említésre méltó cselekvési formák közé; 12. éven 5, 9. éven 3 szleng szó jelzi ezt.

A szleng területi megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy az a városi léthez köthető nyelvhasználati forma. Példa erre a közlekedés gondolatkör bicikli, motor, autó, száguldás kifejezéseiben a 12. osztály által leírt 14 szó – bizonyítva a városi összeczártsággal járó tipikus szórakozási formák meglétét. A 9. osztályból mindössze 5 választ kaptam ugyanitt; igazolván a feltételezést: az osztály tanulóinak nagy része – falun élvén – , nem kapcsolódhatott úgy bele a „bandázásba”, mint a nagyvárosi társak; élmény híján szleng szavak sem születhettek.

Egyöntetű a megvetés a kisportolt, műveletlen férfi iránt: 14-14 szellemes, leleményes válasz támasztja ezt alá.

4.2.2. Az iskolai életéről

A szó	Szleng-megfelelője a 12. osztályban	Szleng-megfelelője a 9. osztályban
osztálytárs	<i>gyilkarcú, span, csicska, fej, klubtag, gályatárs</i>	<i>haver, spanom, sorstárs, cimbi, cimbora</i>
tanár	<i>észosztó, IQ-betyár, tancsi, okoska, diktátor, hóhér, góré, regélő-mesélő, gyerekellenes agypusztítógép</i>	<i>tantónéni, tanúr, tanbá, tannő, tanerő, gyilkos, smasszer, erdővédő</i>
osztályfőnök	<i>nagyfőnök, oszi, oszifő, ofő</i>	<i>oszi, ofő, főnök, baromterelő, anyu, tyúkanyó,</i>
igazgató	<i>góré, diri, főmufti, igazságosztó, főnök, direktor</i>	<i>főmufti, diri, főúr, direktor, diribá, főcsávó</i>
igazgatóhelyettes	<i>góréhelyettes, dirike, lóti-futi, végrehajtó</i>	<i>dirihelyettes, főgengszterhelyettes</i>
tanulás	<i>magolás, agytágítás, fejtágítás, kényszerérzet, seggelés, má'megint?</i>	<i>kínzás, genyázás, fejtágítás, szenvedés, magolás, benyomni a szöveget</i>
dolgozat	<i>doga, röpcsi, röppentyű, egy pad – egy ember, doli,</i>	<i>röppentyű, doga, gyilkosság, merénylet, doli</i>
taneszközök	<i>cerka, ceka, 'ceruza' talu 'toll' tenta 'tinta' hátítási 'hátításka' körzi 'körző'</i>	<i>cerka, ceka 'ceruza' radka 'radír'</i>
osztályterem, berendezési tárgyak	<i>nyikorgó, 'kréta' ketrec 'tanterem'</i>	<i>ketrec, kalicka, Vietnam, Chichagó, lyuk, fészker, börtön-cella, 'osztályterem'</i>
osztályzatok	<i>karó, peca, fa, kampó, fásító, bot, akasztás, strigula, egyenes, ceka, 'elégtelen'</i>	<i>karó, peca, fa, kampó, fika, nyesedék, pipa, horog, szeka, erdő, NB I 'elégtelen' kishangya 'közepes' kisszék 'jó'</i>
iskola	<i>suli, börtön, gyötrőde, gálya, bunkóképző, isi, egyetem</i>	<i>börtön, suli, oskola, sulesz, állatkert, kínok háza</i>
órák	<i>matek 'matematika' fika, 'fizika' töri, töresz 'történelem' teszi 'testnevelés' kornyika 'ének' technó 'technika' biosz 'biológia' föci 'földrajz' számtek 'számítástechnika'</i>	<i>matek 'matematika' fika, 'fizika' töri, töresz 'történelem' teszi 'testnevelés' kornyika 'ének' technó 'technika' biosz 'biológia' föci 'földrajz' számtek 'számítástechnika'</i>
nevel	<i>pattog, cseszeget, kinyír, ugat, lehord, adja az ívet,</i>	<i>papol</i>
nevelés		<i>agymosás, pampogás, dumálás, kínzás, hegyibeszéd</i>

büntetés	<i>fikázás, lebaszás, bünti, leosztás, büntiben punnyadok,</i>	<i>bünti</i>
beírás az ellen- őrzőbe		<i>irka</i>
kollégium	<i>koli, kolesz, kulturális központ, karantén, menedékszálló,</i>	<i>kolesz</i>
mobiltelefon, mobilozás	<i>teló, féltégla, telcsi, mobifon, 'mobiltelefon' telózás, telcsizés 'mobiltelefonálás' pötyögés 'üzenet küldése'</i>	<i>mobilteló, teló, telcsi, bunkofon, minifülke 'mobiltelefon' pötyögés 'üzenet küldése'</i>
számítógép, számítógépezés	<i>gépezés 'számítógépezés' nyomulás a neten 'internetezés'</i>	<i>gépezés 'számítógépezés'</i>

A diákélet legjellemzőbb elemeire kérdeztem rá e témakörben.

A válaszok igazolták az osztályközösséggel kapcsolatban korábban megállapítottakat; 12. éven él a csoporthierarchia; 4 fölé-, 2 alárendelt helyzetre utaló osztálytárs megnevezés bizonyítja ezt, míg a 9. éven a közösség s az erőviszonyok még kialakulatlanok; még mindenki *haver, span, sorstárs, cimborá*.

E témakörben nem a kérdésekre adott válaszok mennyisége jelzi a 2 csoport eltérő közösségszintjét – hiszen az mindkét társaságnál 80-hoz közeli –, hanem a megnevezett tartalmak.

Azért élhet durván azonos számú szlengkifejezéssel a 9. és 12. évfolyamos csoport, mert a fiatalabbak magukkal hozták az általános iskolából e szavak jó részét. Nem véletlen, hogy vannak tökéletes egyezések – pl. a tantárgyak elnevezésében –, vannak azonos kifejezések az elégtelen (*karó, peca, fa, kampó*) vagy az iskola (*suli, börtön*) megnevezésében.

A különbségre utalnak viszont a kilencedikesek tisztább, gyermekibb világot megjelenítő, szelídebb megnevezései pl. a 'tanár' szinonimái esetén; közöttük kifejezetten bensőséges kapcsolatról árulkodik az „*anyu, tyúkanyó*”.

Érdekes, hogy a taneszközök megnevezésére összességében igen kevés választ kaptam; 9.-esektől mindössze 3-at.

Szellemesebb és sokoldalúbb viszont az „osztályterem” megnevezésük (pl. *börtöncella, Vietnam, Chichago*).

A nevelésnek, büntetésnek a jobb, nemesebb elérésére irányuló tartalmát – ha meg is értik – kimondani nem fogják.

Erőteljesen munkál a nemzedéki lázadás, szembenállás – ezért oly negatív tartalmúak az ide vonatkozó szavak.

Legutoljára hagytam a technika legfrissebb, de az iskolai életben is jelentős szerepet játszó vívmányait: a mobiltelefont és a számítógépet.

Előbbiben találtam mindkét csoportnál egy-egy figyelemre méltó szót: az alkotás-módjában kiemelkedő produkciót a 12.-ben ('mobil+telefon = mobifon'; a nyelvújítást idéző 'zengő+tambura = zongora' módjára), az ötletességével szembetűnő 'minifülke'-t a kisebbeknél.

Meglepett viszont, hogy az ugyancsak kedvelt számítógépekhez még nem találtak megfelelő kifejezésformákat.

Úgy tűnik, ez még várat magára.

4.2.3. A lelki élet kifejezései

A szó	Szleng-megfelelője a 12. osztályban	Szleng-megfelelője a 9. osztályban
szeretet	<i>csíplek, bírlak, jó vagy málam, csipállak, 'szeretlek'</i>	
szerelem	<i>belpistul, belezúg, 'szerelmes lesz, beleszeret'</i>	<i>dúl a love 'szerelmes' beindul, rámozdul 'szerelmes lesz'</i>
tisztelet	<i>csipázom, 'tisztelem'</i>	
példa, példakép		
szégyenkezés	<i>lebőgés, leégés, fikázás, beégés, besülés</i>	<i>vörösfej a menő, égés, pirul a feje</i>
lelkifurdalás		
öröm	<i>fel vagyok dobva 'örülök'</i>	
bánat	<i>le vagyok törve, ki vagyok, kész vagyok, 'bánat ért'</i>	
fájdalom		<i>összetörték a ketyegőt, 'fájdalom ért'</i>
csüggedés		<i>lekókad, lerobbant, 'elcsüggedt'</i>
hit		
remény		

Nemigen okozhat meglepetést a gyermekek világát egy kicsit is ismerő, s a nyelvészet területén eligazodó gondolkodó ember számára, hogy az e témakörben feltett kérdésekre feleletek alig-alig születtek.

Most válaszolható meg igazán a dolgozat bevezetésében olvasható mondat: a szleng a szókincs mely részére nem hatol be, s vajon mi az oka ennek?

Az évszakok kapcsán az előzőekben megfogalmaztam: nem kapcsolódik kommunikációhoz – márpedig a szleng beszéd folyamatban keletkezik –, nem hordoz fatikus vagy emotív tartalmat; tehát nem lehet a szlengben nyelvi megfelelője.

E feltételezést cáfolni látszik jelen témakör vizsgálatakor szerzett a tapasztalásunk.

A lélek emotív tartalmai tagadhatatlanok. De akkor miért nincs (vagy elenyésző mennyiségben van) szleng „válaszreakció” rá?

Az ellentmondás feloldásához a szociálpszichológia gondolkodásmódját kell segítségül hívunk.

„A nyelv természetéről alkotott uralkodó koncepció a legutóbbi időkig egyszerű és világos volt. A gondolat közlést hangsúlyozta, figyelemre sem méltatva az érzés és attitűd közlését; a szavak jelentését emelte ki a szöveggörnyezetben megnyilvánuló beszédaktusok rovására, s élesen külön választotta egymástól a gondolatot és szimbolikus kifejezését.” (Max Black, A nyelv labirintusa. Bk., 1998. 15)

Gyermekeink – nem a nyelvész tudatosságával, hanem – ösztönösen érzik: ezen álláspontnak épp az ellenkezője valósul meg mindennapi kommunikációnkban.

Szavainkkal – szleng-szavainkkal különösképp – érzéseket közvetítünk. Mindez – stílusosan – „működik” mindaddig, amíg valamilyen ér-

dek kifejezésének áll szolgálatában az érzelem. (pl. alá-fölérendeltségi viszonyok az osztályközösségben).

De amikor minden önös érdek nélkül lelkünk legtisztább, legsérülékenyebb mély rétegeit kellene föltárnunk – túlon túl sebezhetővé válnánk.

A fennmaradás kényszere, ösztöne viszont ezt nem engedheti meg. Őrizzük, védjük tehát lelkünket, szép érzéseinket.

A lélek: tabu. Nem teremhet „szleng-termést”.

Oda – vissza: rendszerben dolgozik az a különleges belső kód (az ember érzés- és gondolatvilága), amely a szlengszavakat szüli.

Világra hozza, ha védelmét, érdekeit, céljait szolgálja, örök némaságra kárhoztatja, ha kiszolgáltatottá válna általa az ember. Minden korszakban és minden életkorban.

Tanulóinknál is.

Így válik a szleng önkifejezéssé és eszközzé: a védelem és fennmaradás eszközevé.

Felhasznált irodalom

- KIS TAMÁS: *A szlenkkutatás útjai és lehetőségei* Db. (1997)
KIS TAMÁS: *A szlenkkutatás útjai és lehetőségei* Db. (1997)
Szemponok és adalékok a magyar szlenkkutatásához Db. (1997)
KIS TAMÁS: *Szubbjektív vázlatponok a szlenkkutatás miértjéről* Db. (1999)
KÖVECSÉS ZOLTÁN: *Az amerikai szlenkk* Db. (1996)
MAX BLACK: *A nyelv labirintusa* BQ. (1998)

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	2. oldal
I. A szlengről – lényegét érintően	3. oldal
II. A Povolny Ferenc Szakképző Iskola 9. és 12. évfolyamos osztálya diáknyelvének összehasonlítása	5. oldal
1. Amit a tanárnő nem ért	6. oldal
2. Én értem?	8. oldal
3. Osztályközösség, összetartozás, csapatszellem	11. oldal
4. A 9. és a 12. osztály szleng szótárához	12. oldal
4.1. Szórakozásom	12. oldal
4.2. Szleng szótár	12. oldal
4.2.1. Az emberről és világról általában	12. oldal
4.2.2. Az iskolai életről	17. oldal
4.2.3. A lelki élet kifejezései	19. oldal
Felhasznált irodalom	21. oldal
Tartalomjegyzék	22. oldal